

Dosarul nr. 1ra-191/2022
1-17145078-01-1ra-08022022

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

11 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

Nadejda TOMA
Liliana CATAN
Iurie DIACONU
Ion GUZUN
Victor BOICO

a judecat, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov și de avocatul Angela Munteanu în numele inculpatului prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2021, în cauza penală privindu-l pe

CARAMAN Victor Xxxxx *născut la*
xx xxxxxx xxxxx în s. Xxxxxxi, r-nul Xxxxxx,
domiciliat în mun. Xxxxxx, com. Xxxxxx str.
Xxxxxx .

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 24.01.2018 – 11.09.2020;

Instanța de apel: 17.10.2020 – 25.10.2021;

Instanța de recurs: 08.02.2022 – 11.04.2022.

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 14 septembrie 2020, Caraman Victor *a fost recunoscut vinovat* de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1), 155 și 320¹ Cod penal.

Caraman Victor *a fost absolvit de răspundere penală* pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (1), 155 și 320¹ Cod penal, pe motivul comiterii infracțiunilor în stare de iresponsabilitate.

Lui Caraman Victor *i s-a aplicat măsura de constrângere cu caracter*

medical, prin îndreptarea la tratament prin constrângere cu supraveghere obișnuită, în IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Caraman Victor, la 11 septembrie 2016, aproximativ la ora 12:00 fără a obține consimțământul cet. Galațanu Ivan, a pătruns ilegal în domiciliul acestuia amplasat pe str. Xxxx Xxxx xx, com. Xxxxxx, mun. Chișinău, unde a amenințat cu omor și răfuială fizică cet. Galațanu Ivan și fiul său Galațanu Dumitru, la cererea acestora a refuzat să părăsească domiciliul, astfel ultimii conștientizând amenințarea ca un pericol real pentru viața lor.

Astfel, Caraman Victor, a comis infracțiunea prevăzută la art. 179 alin. (1) Cod Penal ca *violarea de domiciliu, adică pătrunderea ilegală în domiciliul persoanei fără consimțământul acesteia* și infracțiunea prevăzută la art. 155 Cod Penal adică *amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, existând pericolul realizării acestei amenințări*.

Tot el, la data de 04 martie 2018, intenționat a încălcat măsura de protecție a victimei violenței în familie prevăzută în ordonanța de protecție aplicată în privința sa, de Judecătoria mun. Chișinău, sediul Rîșcani din data de 01 martie 2018, exprimată prin faptul că ultimul a intrat în locuința tatălui său, cet. Caraman Alexei, domiciliat în mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx, numindu-l cu cuvinte necenzurate.

Tot el, în perioada de timp 04 martie 2018 – 07 martie 2018, orele 08:00, aflându-se pe adresa str. Xxxxxx, com. Xxxxxx, mun. Chișinău, având un comportament neadecvat și obraznic l-a numit cu cuvinte necenzurate și l-a îmbrâncit pe cet. Caraman Alexei, în acest mod încălcând prevederile ordonanței de protecție a victimei violenței în familie, emisă de către Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani la data de 01 martie 2018.

Tot el, la 16 martie 2018, în intervalul de timp ora 16:30 până la orele 17:00, intenționat a încălcat măsura de protecție a victimei violenței în familie prevăzută în ordonanța de protecție aplicată în privința sa de Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, din 01 martie 2018, exprimată prin faptul că ultimul a intrat în locuința tatălui său, cet. Caraman Alexei, domiciliat în mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx, numindu-l cu cuvinte necenzurate.

Tot el, la 17 martie 2018, cunoscând despre faptul că la data de 01 martie 2018, de către Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a fost emisă o ordonanță de protecție pe un termen de 30 zile față de victima Caraman Alexei, prin care dânsul a fost obligat de a părăsi locuința comună din mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Gribov, 2 și de a sta departe de locul aflării victimei la o distanță ce ar asigura securitatea acesteia, excluzând și orice contact vizual cu ea, aproximativ la ora 18:00, a venit la domiciliul tatălui său Caraman Alexei, din str. Xxxxxx, com. Xxxxxx, a intrat în casă și a inițiat o ceartă cu acesta, în așa mod neexecutând

intenționat măsurile stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie din 01 martie 2018.

Tot el, la 19 iulie 2018, aproximativ orele 07:30, cunoscând cu certitudine despre măsurile de protecție a victimelor violenței în familie aplicate pentru o perioadă de trei luni prin ordonanța de protecție din 09 iulie 2018, emisă în temeiul încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 09 iulie 2018, pentru victima Caraman Alexei, potrivit căreia Caraman Victor a fost obligat să părăsească temporar și să stea departe de locuința victimei din mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx , fără a decide asupra modului de administrare și dreptului de dispoziție asupra bunurilor, de a nu se apropia și de a sta departe de la locul aflării victimei la o distanță ce ar asigura securitatea victimei, excluzând și orice contact vizual, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod și fiind avertizat despre răspunderea pentru nerespectarea măsurilor de protecție vizate, în mod intenționat nu a executat aceste măsuri de protecție și s-a deplasat în mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx , unde a pătruns în domiciliu și a inițiat un conflict cu cet. Caraman Alexei.

Tot el, la 08 august 2018, aproximativ ora 18:35, cunoscând cu certitudine despre măsurile de protecție a victimelor violenței în familie aplicate pentru o perioadă de trei luni prin ordonanța de protecție din 09 iulie 2018 emisă în temeiul încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 09 august 2018, pentru victima Caraman Alexei, potrivit căreia Caraman Victor a fost obligat să părăsească temporar și să stea departe de locuința victimei din mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx , fără a decide asupra imobilului de administrare și dreptului de dispoziție asupra bunurilor, de a nu se apropia și de a sta departe de locul aflării victimei la o distanță ce ar asigura securitatea victimei, excluzând și orice contact vizual, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod și fiind avertizat despre răspunderea pentru nerespectarea măsurilor de protecție vizate, în mod intenționat nu a executat aceste măsuri de protecție și s-a deplasat în mun. Chișinău, com. Xxxxxx, str. Xxxxxx , unde a pătruns în domiciliul și fără careva motive a provocat un incendiu.

Astfel, Caraman Victor a comis fapta prejudiciabilă prevăzută de art. 320¹ Cod Penal, adică *neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie.*

3. Temeinicia și legalitatea sentinței a fost atacată cu apel de către *avocatul Angela Munteanu, în numele lui Caraman Victor*, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie încetat procesul penal în privința lui Caraman Victor de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 155 și 320¹ Cod Penal în temeiul art. 499 alin. (1) și (3) Cod de Procedură Penală.

În motivarea cerințelor sale a invocat următoarele aspecte:

- nu a fost dovedită pe deplin vinovăția lui Caraman Victor, dovadă că inculpatul suferă de o maladie și în conformitate cu art. 499 alin. (3) Cod de Procedură Penală, instanța de judecată urma să emită o sentință de încetare a procesului;

- probe la materialele cauzei au fost prezentate de către persoanele cointeresate, deoarece Caraman Victor având o maladie, creează disconfort rudelor sale, inclusiv tatălui său. Nu are alt domiciliu, astfel fiind nevoit să locuiască pe aceeași adresă cu tatăl său. Aflarea lui Caraman Victor în preajma acestor persoane le creează disconfort, respectiv, procesul penal urma a fi încetat, deoarece nu a fost dovedită pe deplin vinovăția sa;

- Caraman Victor a comis infracțiunile încă în anul 2016, iar de atunci până în prezent a primit tratamentul necesar, fiind internat în Spitalul de Psihiatrie, iar la moment își primește cu regularitate tratamentul necesar prescris de medicul specialist, iar internarea lui forțată într-o instituție medicală poate duce la agravarea stării psihologice a lui Caraman Victor, or, acesta nu poate fi forțat să fie supus unui dublu tratament;

- instanța de fond, eronat a aplicat măsura de constrângere cu caracter medical în privința lui Caraman Victor;

- pretinsele fapte prejudiciabile au fost comise de către Caraman Victor la data de 11 iunie 2016, prin urmare, se constată expirarea termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere penală a lui Caraman Victor pentru infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod Penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2021, a fost admis apelul declarat de avocatul Angela Caraman, casată parțial sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Procesul penal în privința lui Caraman Victor, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179, 155 alin. (1) Cod penal a fost încetat, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

În rest, sentința a fost menținută.

4.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a notat că, urmează a fi respinse alegațiile avocatului Angela Munteanu în partea care se referă la faptul că, nu a fost dovedită pe deplin vinovăția inculpatului Caraman Victor, dovadă că inculpatul suferă de o maladie și în conformitate cu art. 499 alin. (3) Cod de Procedură Penală urma a fi pronunțată o sentință de încetare, deoarece fapta prevăzută de art. 320¹ Cod penal, episodul din 04 martie 2018 – 08 august 2018 imputată inculpatului Caraman Victor, este confirmată integral prin următoarele mijloace de probă și procedee probatorii cercetate în ședința de judecată, și anume:

- *declarațiile reprezentantului legal al lui Caraman Victor, Furculiță Mihail*, care a declarat că, Caraman Victor suferă de maladie cronică, iar la momentul comiterii infracțiunii nu-și dădea seama de acțiunile sale. A participat la acțiunile de urmărire penală în calitate de reprezentant legal. Cunoaște despre situația cu familia Caraman doar din dosar pe acest caz. A discutat anterior cu Victor Caraman. La momentul audierii la procuratură Caraman Victor nu era agresiv, era calm. Caraman Victor nu a anunțat dacă a încălcat sau nu ordonanța de protecție, dar din acțiunile sale rezultă că a încălcat-o. El a spus că nu ține minte nimic. Nu cunoaște nimic despre relația dintre inculpat și tatăl acestuia. În privința lui Caraman Victor nu au fost aplicate măsuri de Pretura Rîșcani, pe motiv că acesta domiciliază în com. Xxxxxx și urmează a fi monitorizat de Primăria Xxxxxx, autoritatea tutelară este Primăria com. Xxxxxx;

- *declarațiile părții vătămate Caraman Alexei* care a declarat că, Caraman Victor e bolnav psihic, nu cunoaște de când acesta suferă, el a fost căsătorit are 3 copii, are studii superioare, a avut familie 15 ani, nu cunoaște de când s-a îmbolnăvit. Probabil nu a fi avut familie și copii dacă era bolnav, dar nu cunoaște de când la Caraman Victor a început comportamentul său agresiv. Caraman Victor probabil s-a îmbolnăvit după ce a divorțat în anul 2014. Din anul 2014 până în prezent are așa comportament agresiv, poate face orice, poate da foc sau sări la bătaie. La fiecare conflict el cheamă poliția dar, deoarece este bolnav psihic poliția nu-i face nimic. Ultima dată, Caraman Victor a fost internat fiindcă a alergat după dânsul cu „drujba” și el a fugit până la primărie unde a chemat poliția. Acest episod a avut loc 2 luni în urmă, după ce a fost internat 1 lună în spital. Caraman Victor vine în fiecare seară acasă, nu știe ce face toată ziua. El îi face de mâncare, dacă nu îi face mâncare aruncă cu farfuria în dânsul. Referitor la învinuire s-a adresat la instanță și a fost emisă ordonanța de protecție, pe care nu a respectat-o. Caraman Victor are gradul II de invaliditate și are nevoie de tratament permanent. Nu mai poate răbda așa comportament și a solicitat ca Victor să fie internat într-un azil special pentru persoanele bolnave psihic;

- *raportul de expertiză judiciară din 29.10.2018 nr. 201835A0389*, potrivit cărui, în urma examinărilor psihiatrice legale s-a concluzionat că bănuitul Caraman Victor la momentul săvârșirii infracțiunii suferea de maladie psihică cronică și evolutivă și anume „*Schizofrenie paranoidă. Stare de defect mixt(paranoid, psihopatiform) decompensat*”. La momentul săvârșirii infracțiunii ce i se impută, învinuitul Caraman Victor Xxxxx suferea de maladie psihică cronică și evolutivă „Schizofrenie paranoidă”, stare de defect mixt paranoid psihopatiform decompensate, manifestată prin comportament bizar, conflictual, instabilitate emoțională, dereglări de gândire, lipsa criticii față de starea sa de sănătate și comportament, maladie care îl priva de capacitatea de a prevedea și a delibera acțiunile sale, deci a acționat fără discernământ. Caraman Victor Xxxx în prezent

suferă de boală psihică cronică și evolutivă. Schizofrenie paranoidă. Stare de defect mixt (paranoid, psihopatic) decompensate. Conform stării psihice Caraman Victor Xxxxx, necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, în sens de a fi îndreptat la tratament prin constrângere într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

Colegiul Penal a constatat că, faptele penale imputate inculpatului și-au găsit confirmare dincolo de orice dubiu rezonabil reținând încadrarea juridică în baza art. 179 alin. (1) Cod Penal - *violarea de domiciliu, adică pătrunderea ilegală în domiciliul persoanei fără consimțământul acesteia*; art. 155 Cod Penal - *amenințarea cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, existând pericolul realizării acestei amenințări* și art. 320¹ Cod Penal - *neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie*.

Totodată, Colegiul a notat că prin sentință, instanța de fond a dispus absolvirea de răspundere penală a inculpatului Caraman Victor din motiv că acesta a săvârșit infracțiunile imputate în stare de iresponsabilitate.

Instanța de apel a constatat că, prin ordonanța de punere sub învinuire din 17.01.2017 Caraman Victor Xxxxx se învinuiește în aceea că la data de 11 septembrie 2016, aproximativ la ora 12:00 fără a obține consimțământul cet. Galațanu Ivan a pătruns ilegal în domiciliul acestuia amplasat pe str. Xxxx Xxxx xx, com. Xxxxxx, mun. Chișinău, unde având în mână un cuțit de bucătărie a amenințat cu omor și răfuială fizică cet. Galațanu Ivan și fiul său Galațanu Dumitru, la cererea acestora a refuzat să părăsească domiciliul, astfel ultimii conștientizând amenințarea ca un pericol real pentru viața lor.

Organul de urmărire penală a calificat acțiunile lui Caraman Victor în baza art. 179 alin. (2) și art. 155 Cod Penal.

Astfel, instanța de fond a reținut că, aceeași acțiune, amenințarea cu aplicarea violenței a fost reținută juridic de două ori în acțiunile inculpatului, or, alin. (2) al art. 179 Cod Penal presupune răspunderea penală pentru infracțiunea de violare de domiciliu cu „*aplicarea violenței sau amenințarea aplicării ei*”, în timp ce art. 155 Cod Penal prevede răspunderea penală pentru infracțiunea de „*amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății*”.

Astfel, Colegiul a statuat că instanța de fond a considerat necesar de a modifica calificarea organului de urmărire penală. Pentru a fi reținută calificarea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod Penal este necesar ca violența să urmărească scopul violării de domiciliu și să se aplice înainte de a se consuma acțiunea de violare de domiciliu. La caz, instanța de fond a reținut că „*amenințarea cu aplicarea violenței*” din partea lui Caraman Victor nu a constituit un mijloc de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 179 Cod Penal, ci constituie o infracțiune separată, comisă după consumarea infracțiunii de violare de domiciliu. Astfel încât

este necesară calificarea acțiunilor inculpatului conform regulilor concursului de infracțiuni: art. 179 alin. (1) și art. 155 Cod Penal. În acest caz, se evită dubla sancționare a inculpatului pentru aceeași faptă, în virtutea principiului „non bis in idem”.

Totodată, instanța de apel a statuat că, subiectul infracțiunii prevăzute la art. 179 Cod Penal este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; de aici rezultă că legiuitorul impune 2 condiții necesare, ca persoana să fie trasă la răspundere penală: persoana să fie responsabilă și aceasta să aibă împlinită vârsta de 16 ani. Astfel, instanța de fond a stabilit cu certitudine că infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod Penal a fost săvârșită de către Caraman Victor, însă acesta fiind în stare de iresponsabilitate, fapt stabilit în baza raportului de expertiză psihiatrică legală ambulatorie nr. 1055a - 2016 din 25.11.2016, potrivit căreia comisia de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie conchide că, Caraman Victor Xxxxx suferă maladie psihică cronică și evolutivă; Schizofrenie, forma paranoidă. Reieșind din analiza fenomenologiei comportamentale din timpul derulării evenimentelor cu conținut infracțional (11.09.2016), el se afla în stare bolnăvicioasă menționată mai sus, care îl priva de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, nu putea acționa cu discernământ, din care considerente Caraman Victor Xxxxx necesită să fie recunoscut „iresponsabil” de fapta ce i se impută. Reieșind din materialele prezentate nu sunt date confirmate și obiective dacă Caraman Victor la momentul comiterii infracțiunii de care este bănuit se afla în stare de ebrietate alcoolică. Luând în considerație faptul că, Caraman Victor Xxxxx suferă de maladie psihică cronică și evolutivă Schizofrenie, forma paranoidă, declarațiile lui date pe parcursul anchetei preliminare nu pot fi apreciate ca fiind veridice sau nu, conform stării psihice nu poate fi audiat în ședință de judecată. Conform stării psihice la moment Caraman Victor prezintă un pericol social, i se recomandă aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical în sensul de a fi îndreptat la tratament prin constrângere în instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

Cu referire la infracțiunea prevăzută de art. 155 și 320¹ Cod Penal, Colegiul Penal a reținut că și în acest caz s-a constatat că, inculpatul Caraman Victor reprezintă un subiect special, fiind iresponsabil de faptele sale la momentul comiterii infracțiunii, fapt stabilit prin raportul de expertiză psihiatrică legală ambulatorie nr. 1055a - 2016 din 25.11.2016.

Citând prevederile art. 498 alin. (1), alin. (2), pct. 1) - 5), 499 alin. (1) - (4) Cod de Procedură Penală, art. 60 alin. (1), lit. a), b) Cod Penal, art. 332 alin. (1) Cod de Procedură Penală, Colegiul penal a concluzionat că, termenul de prescripție pe art. 179 alin. (1) Cod penal, a început să curgă din ziua săvârșirii infracțiunii, 11.09.2016 și care are termenul de expirare la data de 11.09.2018, respectiv la data de 11.09.2021. Din materialele cauzei penale, rezultă că termenul de prescripție nu

a fost întrerupt, la caz, nu a fost constatat că inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care, conform Codului Penal, poate fi aplicată pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 2 ani, la fel, termenul de prescripție nu a fost suspendat, inculpatul nu s-a sustras de la urmărirea penală sau de la judecată, iar în consecință, s-a atestat că termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a expirat la data de 11.09.2018.

Prin urmare, procesul penal intentat în privința lui Caraman Victor recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (1), 155 Cod Penal, a fost încetat în temeiul art. 60 Cod Penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală

5. Temeinicia și legalitatea deciziei instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către:

5.1. *Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov*, prin care, invocând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și dispozitivul este expus neclar*, solicită casarea totală a deciziei instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În motivarea recursului depus, invocă următoarele argumente:

- instanța de apel a admis erori de drept la motivarea soluției privind încetarea procesului penal pe capetele de acuzare prevăzute la art. 179 alin. (1) și art. 155 Cod penal din motivul expirării termenului de prescripție prevăzut la art. 60 Cod penal, pentru *tragere la răspundere penală* și respectiv, neîntemeiat nu a intervenit în vederea corectării unei erori grave de drept admisă de către prima instanță la constatarea vinovăției alienatului Caraman Victor de săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 155, 179 alin. (1) și respectiv 320¹ Cod penal, erori de drept prevăzute explicit de pct. 6, 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală;

- instanța de apel a adoptat în speța alienatului mental Caraman Victor o soluție care nu este prevăzută de lege, deoarece prima instanță a fost sesizată de către procuror cu ordonanță privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical în privința persoanei iresponsabile Caraman Victor, cauza fiind examinată în procedura specială prevăzută la capitolul II, titlul III din Partea Specială a Codului de procedură penală - procedura aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical;

- judecând cauza alienatului mental Caraman Victor în cadrul unei proceduri speciale și reținând că faptele prejudiciabile au fost săvârșite de către respectivul, prima instanță dar și instanța de apel erau obligate să constate dacă trebuie aplicată vreo măsură de constrângere cu caracter medical în privința acestuia și care anume, însă, doar prima instanță a reușit să adopte o hotărâre întemeiată pe această ultimă dimensiune, însă exceptând o altă eroare;

- instanța de apel neîntemeiat a dispus încetarea procesului penal în privința

lui Caraman Victor, pe episoadele infracționale prevăzute la art. 155 și respectiv 179 alin. (1) Cod penal în temeiul prevederilor art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală;

- soluția instanței de apel contravine explicit reglementărilor imperative conținute în dispoziția art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală, care stipulează exhaustiv identitatea de soluții pasibile a fi date în procedura specială a aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical;

- alte soluții decât cele enunțate la ultimele două alineate, instanțele naționale nu au fost împuternicite de către legiuitor să dispună în cadrul procedurii speciale în discuție;

- instanța de apel trebuia să țină cont de faptul că prin actul de sesizare a primei instanțe s-a solicitat nu altceva decât aplicarea unor măsuri de siguranță, echivalentul măsurilor de ocrotire reglementate de legislația civilă. Or, potrivit prevederilor art. 98 alin. (1) Cod penal, măsurile de siguranță au drept scop înlăturarea unui pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală. Scopul aplicării măsurilor de siguranță nu este tragerea la răspundere penală a persoanei în vederea unei eventuale/potențiale pedepsiri a ei, dar ocrotirea/protejarea persoanei care a săvârșit fapta prejudiciabilă împotriva propriului său comportament, în condițiile în care nu își poate dirija acțiunile din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice și de altă parte prevenirea săvârșirii de către persoană a unor fapte prevăzute de legea penală;

- potrivit concluziilor expuse de către specialiștii psihiatri în Raportul de expertiză judiciară psihiatrică-legală nr. 20T835A0389 din 29 octombrie 2019, alienatul Caraman Victor prezintă pericol pentru societate și necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical în sensul de a fi îndreptat la tratament prin constrângere într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită;

- conform prevederilor art. 60 Cod pena, prescriptibilă este răspunderea penală, nu însăși aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, iar legislația penală nu conține absolut nici o reglementare care ar prescrie aplicarea măsurilor de siguranță prevăzute la art. 98 Cod penal, printre care și măsurile de constrângere cu caracter medical;

- instanța de apel neîntemeiat nu a intervenit în vederea corectării unei erori grave de drept admise de către prima instanță la judecarea cauzei penale și anume că, Caraman Victor a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 155, 179 alin. (1) și respectiv art. 320¹ Cod penal, or, în această parte a fost pronunțată o soluție care nu este prevăzută de legea penală în procedura specială a aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical;

- prima instanță a ignorat faptul că procurorul a sesizat-o în vederea examinării cauzei lui Caraman Victor în procedura specială prevăzută la capitolul

II, titlul III din Partea Specială a Codului de procedură penală, caz în care, instanța nu ar fi trebuit să abordeze problema vinovăției alienatului Caraman Victor ci doar să constate chestiunile prevăzute la art. 489 alin. (2) Cod de procedură penală;

- prima instanță trebuia să țină cont de faptul că antrenarea răspunderii penale poate fi făcută în exclusivitate pentru persoanele care au săvârșit fapte prevăzute de codul penal cu vinovăție, însă Caraman Victor a săvârșit faptele prevăzute la art. 155, 179 alin. (1) și respectiv art. 320¹ Cod penal în stare de iresponsabilitate care nu i-a permis acestuia să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale și să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice;

- instanța de apel, dispunând casarea parțială a sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 14 septembrie 2020 în cauza lui Caraman Victor, în partea constatării vinovăției acestuia pentru săvârșirea faptelor prevăzute la art. 155 și respectiv 179 alin. (1) Cod penal, a expus neclar în dispozitivul deciziei mențiunea privind menținerea celorlalte dispoziții ale sentinței și respectiv privind aducerea la cunoștință a deciziei adoptate Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, însă urma să fie mai explicită și să explice în ce proporții se menține măsura de constrângere cu caracter medical prin îndreptarea alienatului Caraman Victor la tratament prin constrângere cu supraveghere obișnuită în IMS „Spitalul Clinic de Psihiatrie” în condițiile în care a încetat procesul penal pentru săvârșirea a două fapte prejudiciabile din cele trei reținute în sarcina acestuia. Or, mențiunea făcută de către instanța de apel în dispozitivul deciziei recurate privind aducerea la cunoștință a deciziei adoptate Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, lasă loc de interpretare că măsurile de constrângere cu caracter medical dispuse de către prima instanță nu ar trebui puse în aplicare;

- instanța de apel a decis asupra casării sentinței în cauza lui Caraman Victor urmare a admiterii unui apel declarat de către avocatul Angela Caraman, pe când apel a fost declarat de către avocatul Angela Munteanu

5.2. Avocatul Angela Munteanu în numele lui Caraman Victor prin care, invocând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6)) Cod de procedură penală, solicită casarea totală a deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului, invocă următoarele argumente:

- Caraman Victor a comis infracțiunile încă în anul 2016. De atunci până în prezent a primit tratamentul necesar, fiind internat în Spitalul de Psihiatrie, la moment își primește cu regularitate tratamentul necesar prescris de medicul specialist, iar internarea lui forțată într-o instituție medicală poate duce la agravarea stării psihologice a lui Caraman Victor, or, acesta nu poate fi forțat să fie supus dublului (repetat aceluiași tratament);

- instanța de fond și de apel, eronat au aplicat măsura de constrângere cu caracter medical în privința lui Caraman Victor;

- expertiza medico-legală a fost efectuată la 25.11.2016, iar expertul s-a expus doar în vederea comportamentului din timpul derulării evenimentelor infracționale care au avut loc atunci.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Conform alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Recurenții invocă în recursurile declarate temeiul prevăzut de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar.

Colegiul penal lărgit verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub aspectele invocate de titularii recursurilor ordinare declarat împotriva deciziei instanței de apel, constată că, la examinarea apelului declarat de către partea apărării, nu au fost respectate întru totul prevederile art. 414 alin. (5), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

Colegiul menționează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat.

Hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea

sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Sub acest aspect se atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

6.1. Verificând conținutul hotărârii contestate în raport cu materialele cauzei penale, Colegiul penal lărgit constată că, soluția instanței de apel de menținere în parte a sentinței prin care, Caraman Victor a ***fost recunoscut vinovat de comiterea faptelor infracționale prevăzute de art. 179 alin. (1), 155 și 320¹ Cod Penal***, absolvit de răspundere penală pentru faptele constatate, în legătură cu săvârșirea acesteia în stare de iresponsabilitate și aplicată măsura de constrângere cu caracter medical sub formă de internare într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită, este contrară prevederilor art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală.

Colegiul penal lărgit menționează, că potrivit prevederilor art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală, *dacă consideră dovedit faptul că persoana în cauză a săvârșit o faptă prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, în stare de iresponsabilitate, instanța de judecată adoptă, conform art. 23 Cod penal, fie o sentință de absolvire a acestei persoane de pedeapsă sau, după caz, de răspundere penală, fie de liberare de pedeapsă și de aplicare față de ea a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată, sau o sentință de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri în cazurile când, prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat. În astfel de cazuri, instanța anunță despre bolnav organele de ocrotire a sănătății.*

Potrivit art. 23 alin. (1) Cod penal, *nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate. Față de o asemenea persoană, în baza hotărârii instanței de judecată, pot fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, prevăzute de prezentul cod.*

Conform art. 99 Cod penal, *persoanelor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală în stare de iresponsabilitate instanța de judecată poate să le aplice următoarele măsuri de constrângere cu caracter medical, care se desfășoară de către instituțiile curative ale organelor de ocrotire a sănătății: a) internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.*

În corespundere cu jurisprudența națională, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor Codului de procedură penală.

Relevante cazului suspus judecării cu titlu de jurisprudență, Colegiul penal lărgit consideră necesar să facă trimitere și la expunerile conținute în pct. 16 a Hotărârii Plenului CSJ a RM nr. 23 din 12.12.2005 „Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical”, potrivit cărora dispozitivul sentinței în privința unei persoane care a comis o faptă prejudiciabilă în stare de

iresponsabilitate trebuie să cuprindă:

- numele, prenumele și patronimicul persoanei;
- constatarea că această persoană a comis fapta prejudiciabilă, cu indicarea articolului, alineatului și literelor din Codul penal. Dacă persoana a comis mai multe infracțiuni, prevăzute de mai multe articole ale Codului penal, se indică toate articolele;
- indicația că persoana se absolvă de răspunderea penală pe motiv că fapta a fost comisă în stare de iresponsabilitate;
- indicația de aplicare a măsurii de constrângere cu caracter medical și de internare într-o instituție psihiatrică cu supravegherea obișnuită sau, după caz, riguroasă (art.99-100 Cod penal).

Astfel, Colegiul penal lărgit observă că, prima instanță a constatat că Caraman Victor a comis faptele prejudiciabile fiind în stare de iresponsabilitate – circumstanțe de fapt și de drept proprii unei sentințe de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical (art. 499 Cod de procedură penală), însă ulterior în dispozitiv a stipulat că, „ Caraman Victor se recunoaște vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin.(1), 155 și 320¹ Cod Penal, ...”- circumstanțe de fapt și de drept proprii unei sentințe de condamnare.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, adoptând o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar.

6.2. Potrivit art. 414 alin. (1), (6) Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacată în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.*

Conform art. 419 Cod de procedură penală, *rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.*

Potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, *decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.*

Conform art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, *sentința de condamnare se adoptă cu liberarea de pedeapsă în cazul expirării termenului de prescripție.*

Potrivit jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări,

Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudecând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (pct. 4. din decizie), deși a dispus casarea parțială a sentinței, nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate mai sus, repetându-le întocmai, și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Astfel, Colegiul notează că, instanța de apel a dispus casarea parțială a sentinței, pronunțând o hotărâre nouă, prin care a statuat absolut neclar, divergent și fără orice suport legal că: „Procesul penal în privința lui Caraman Victor, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 179, 155 alin. (1) Cod penal, încetează, în temeiul art. 60 Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală”

În descriptiv, instanța de apel a motivat soluția, precum că măsurii de constrângere cu caracter medical care se aplică conform art. 99 Cod penal în cadrul procesului penal, îi este aplicabilă prescripția care este prevăzută pentru toate măsurile care produc consecințe penale, inclusiv măsurilor de constrângere”.

Însă, soluția dată de către instanța de apel contravine explicit reglementărilor imperative conținute în dispoziția art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală care stipulează exhaustiv identitatea de soluții pasibile a fi date în procedura specială a aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical.

Astfel, din sensul dispoziției art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală, se desprinde că în procedura specială a aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical, instanța poate da după caz o sentință:

- de absolvire a persoanei de pedeapsă;
- de absolvire a persoanei de răspundere penală;
- de liberare de pedeapsă și de aplicare față de persoană a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată;
- de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri în cazurile când, prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat.

Alte două categorii particulare de soluții pasibile a fi date de către instanțe în cadrul acestei proceduri speciale sunt prevăzute la art. 499 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală și anume:

- de clasare a procedurii privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical și de restituire a cauzei procurorului pentru urmărirea penală în procedură generală (în cazul în care găsește că starea de iresponsabilitate a

persoanei a cărei cauză se judecă nu a fost dovedită sau că boala persoanei care a săvârșit infracțiunea nu împiedică pedepsirea ei);

- de încetare a procesului penal, indiferent de existența și caracterul bolii persoanei și de anunțare despre aceasta a organelor de ocrotire a sănătății (în cazul în care participarea persoanei la săvârșirea infracțiunii nu a fost dovedită, precum și în cazul în care se constată circumstanțele prevăzute în art. 285 Cod de procedură penală).

Adoptând soluția recurată, instanța de apel nu a ținut cont de reglementare de către legiuitor a procedurii speciale privind aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical. Or, anume prin actul de sesizare a primei instanțe, în cazul lui Caraman Victor, s-a solicitat aplicarea unor măsuri de siguranță, echivalentul măsurilor de ocrotire reglementate de legislația civilă.

Potrivit prevederilor art. 98 alin. (1) Cod penal, *măsurile de siguranță au drept scop înlăturarea unui pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală.*

În sensul vizat, Colegiul statuează că scopul aplicării măsurilor de siguranță nu este tragerea la răspundere penală a persoanei în vederea unei eventuale pedepsiri a ei, dar de protejare a persoanei care a săvârșit fapta prejudiciabilă împotriva propriului său comportament, în condițiile în care nu își poate dirija acțiunile din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice și de altă parte, de a preveni săvârșirea de către persoană a unor fapte prevăzute de legea penală.

Tratamentul psihiatric al persoanei care a săvârșit fapta prejudiciabilă reprezintă, o obligație pozitivă a statului, care impune efectuarea unor acțiuni pozitive care să prevină riscuri pentru însăși persoana care a săvârșit fapta în stare de iresponsabilitate și pentru potențialele victime a comportamentului necontrolabil al persoanei.

Astfel, instanța de apel, pronunțând soluția de încetare a procesului penal în privința lui Caraman Victor, *recunoscut vinovat* de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. **179, 155 alin. (1)** Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, fără a aplica în privința acestuia măsuri de constrângere cu caracter medical a adoptat o soluție care nu este prevăzută de art. 499 Cod de procedură penală.

În sensul vizat, Colegiul notează că, din sensul prevederilor art. 60 Cod penal, este prescriptibilă răspunderea penală, nu și aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical. Or, legislația penală nu conține reglementări care ar prescrie aplicarea măsurilor de siguranță prevăzute la art. 98 Cod penal, printre care și măsurile de constrângere cu caracter medical.

Mai mult ca atât, instanța de apel a omis raportul de expertiză psihiatrico-legală nr. 20T835A0389 din 29 octombrie 2019, potrivit căruia Caraman Victor

prezintă pericol pentru societate și necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical în sensul de a fi îndreptat la tratament prin constrângere într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită.

Concluziile raportului de expertiză, menționat mai sus, raportate la prevederile art. 499 Cod de procedură penală, prezumă, în mod rezonabil, o sentință de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical, excluzând o sentință de încetare a procesului și de neaplicare a unor astfel de măsuri, deoarece lipsesc premisele legale, că: prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății sale, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu are nevoie de tratament forțat.

Totodată, Colegiul subliniază că, instanța de apel a indicat eronat articolele din Codul penal, constatate ca fiind comise de Caraman Victor. Or, atât în descriptivul sentinței, cât și în cel al deciziei instanței de apel, a fost constatată, comiterea de către Caraman Victor a faptelor prejudiciabile prevăzute de art. **179 alin. (1) și 155 Cod penal**, iar prin sentință, acesta a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. **179 alin. (1) și 155 Cod penal**, pe când potrivit dispozitivului deciziei instanței de apel, aceasta a dispus încetarea procesului penal pe faptele prevăzute la art. **179 și 155 alin. (1) Cod penal**.

Subsidiar, Colegiul notează că, instanța de apel și-a fondat aprecierile și pe alte împrejurări improprii cauzei penale de pe rol, indicând în partea introductivă și dispozitivă a deciziei recurate că, „...*A examinat [...] apelul declarat de avocatul Caraman Angela*”, „*Apelul declarat de avocatul Caraman Angela...*”, or, potrivit materialelor dosarului (*f.d. 235-239, vol. II*), instanța de apel a fost sesizată de avocatul **Munteanu Angela** în numele lui Caraman Victor, omițând să vină cel puțin cu o corectare ulterioară a erorii conform procedurii legale.

Împrejurările expuse atestă că instanțele inferioare nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, acesta fiind expus neclar, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele inferioare, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, recursurile ordinare urmează a fi admise, cu casarea totală a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov și de avocatul Angela Munteanu în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2021, în cauza penală privindu-l pe *CARAMAN Victor Xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 03 iunie 2022.

Președinte

Nadejda TOMA

Judecători

Liliana CATAN

Iurie DIACONU

Ion GUZUN

Victor BOICO